

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 178.

V Ljubljani, v petek 7. avgusta 1885.

Letnik XIII.

V Ljubljani, 7. avgusta.

Sovrašтво in zavirljivost ste pravi značaj današnjih dni. Človek dviguje se proti človeku in narodnost proti narodnosti. Grof Taaffe si zastoj prizadeva za spravo med narodi in jo, kakor sedanje delnice kažejo, tudi dosege ne bo. Zakaj da ne, pisali smo že večkrat. Veliko prej pa bi jo izvršili narodi sami med seboj, ako bi jeden kakor drugi nestrpljivcem in hujskačem hrbet obrnili, ter bi si prizadevali mirno med seboj živeti, kakor v resnici v navadnem življenju mirno živi in zemljo obdeluje Nemeec poleg Slovana, kakor mirno Nemeec svoje blago poleg Slovana prodaja. Kar se Taaffeju do sedaj še ni hotlo posrečiti, posrečilo se bo narodom samim, če bi le-ti razumeli izviti se iz nespravedljivih rok kričarjev, kar posebno o Nemeih veljá. Veliko bi k temu pripomogle skupne slovesnosti, ktere bi ne imele strankarskega, pač pa glavni namen domoljuba, kakor je ravno strelska slovesnost v Innsbrucku na Tirolskem, h kateri se podá danes po noči sam presvitli cesar, ter jo bo počastil s svojim prihodom in se je bo jutri osebnost vdeležil. Tukaj, vsaj nadjamo se, se ne bo družega čulo, nego skupno navdušenje za našo Avstrijo, ki bo tem več, ker bo vladar te mogočne države sam stal v sredi svojih zvestih podložnih, kakor je stal pred dvema letoma sredi nas v beli Ljubljani. Nič ne bo kalilo skupnega radovanja, kajti Innsbruck ni Dresden in naši Tirolci bi mu posvetili, kdor bi si le upal kako veleizdajsko ziniti. Kako vse drugače so čenčali v Draždanih avstrijski Velikonemci!

Strelske slovesnosti v Innsbrucku vdeležili se bodo strelci skoraj da vseh narodnost avstrijskih; ondí se ne bo gledalo, kdo je Slovenec, kdo Nemeec, pač pa se bo povdarjala edino le skupna ljubezen do Avstrije. Bog daj, da bi bilo to začetek sporazumljenja, da bi oprta na to slovesnost, pri kateri bo navzoč sam presvitli cesar — ravno tisti cesar, ki je z resnobno besedo zaukazal: „Mir hočem imeti med svojimi narodi!“ zginila prepir in sovrašтво, ki mednarodno blagostanje le zatirata, da bi si razni narodi spravljani v roke segli in rekli: „Mir bodi med nami!“

Prevdarki o sedanjih srednjih šolah.

III.

V lanskem letniku „Slovenca“ je v „poglavju iz fizike“ izrečeno neko načelo, kterege se oklepam pred vsem, ko prevdarjam vzgojo. Vsaka sila, vsako delo ima tudi kaj učinka, to se pravi: ne mine kar meni nič tebi nič, temveč poznati je tudi za njo kaka sled. Res je, da imamo prosto voljo, ali v tej prosti volji delujemo po razlogih, nagonih, nagibih: teh pa nimamo že kar v sebi, ampak dobivamo jih od drugod. Slabo vzgojen otrok bode ravnal in živel slabo, akoravno ima prosto voljo, da bi živel lahko pošteno in ravno tako navaja dobro vzgoja človeka, da dela dobro, akoravno ima prosto voljo, da bi delal slabo. Zraven proste volje delujejo v človeku tudi druge sile in te se ravna po našem značaju; značaj pa so nam vstvarili drugi po vzgoji ali pa smo ga sami pridobili, ker smo se sami vzgojevali. O kako imenitna zadeva je tedaj vzgoja! Ona stori nas ali dobre ali pa slabe.

Otrok se mnogo bolj ravná po vodilih svojega učnika, nego odrasli deček, ki že zná nekoliko soditi o sebi in drugih. Vendar je pa tudi še v tisti dobi, ko je pamet razvita, gojenec skoro popolnoma v oblasti svojega vodnika, ki ga lahko obrne, kamorkoli. Tudi dijak postane tak, kakoršnega hoče narediti njegov profesor, ako si je ta pridobil dijakovo sree. Sree pa ne prása vedno: kaj je dobro in pravo, ampak samo, kaj mu dopada. Zato je mogoče, da kak nadarjen profesor, ki zná gladko govoriti in pridobiti si mladega človeka, stori neizrekljivo veliko škodo, ako začne dijake speljavati na polzko pot. Toda krivično bi bilo, ako bi hotel vse, kar pridobijo ali zgubijo dijaki, staviti v račun profesorjev. Dijak živi med tovariši, živi ali med stariši ali pri svojih hraniteljih; dijak se podučuje tudi po knjigah. Na vse to se je treba ozirati, ako hočemo dijaško življenje in vzgojevanje na srednjih šolah prav preceniti.

Začnimo z domačim življenjem dijakovim na srednjih šolah. Srečni so oni dijaki, katerih stariši prebivajo tam, kjer je srednja šola. Koliko

težav, koliko sitnosti, koliko nevarnosti grozi drugim dijakom, katerih prvi še ne poznajo! Življenje med domačimi je prijetno in blagodejno, in učenje šolsko zamore na takih tleh krepko in plodonosno napredovati. Vsakdo, kdor opazuje v tem oziru dijake, spozná lahko na njih nekak razloček, ki se ravná po stanovanju. Toda, dostaviti moram precej, da ima navadno tudi nekatere slabe strani taka vzgoja pri stariših, se ve da ako ne znajo stariši sami odpraviti onih nedostatkov. Ne razvija se v njih duh prave samostojnosti, to je, zavest, da mora vsakdo zgodaj delati za-se, pridobiti in priboriti si to, kar potrebuje, da mora s svojo močjo varovati se hudega, in sicer povsod in vselej, in tudi takrat, ako jih nikdo ne vidi, niti stariši, niti drugi domači. Zato se zelo rado zgodi, da se kaže v značaju neka slabost volje in da je redko kdaj pri njih najti ona idejalna navdušenje, ki se razvete v dobrem sreju, a ne v senci, marveč na pekočem solncu in v pogostnem dežju ali celo viharju. Tudi nevarnosti niso jim popolnoma odvzete. Kako lahko tratijo čas, kolikokrat jih drugi motijo, kolikrat jih odvráčuje obilno sorodstvo in znanje od pravega namena! Največkrat se pa primeri, da domači krog in pa stariši ne vplivajo dobro na sina in da zanemarijo svojo dolžnost, vsled ktere bi morali zlasti paziti, da ne bi zgubili veljave in spoštovanja pri sinu, kar se v teh letih zgodi zelo rado. Kake mladeniče bi lahko vzgojili stariši, ki imajo otroke svoje v oni dobi pred svojimi očmi, ko je srce za vse dobro najbolj odprto! Kako obžalovati pa je, da imajo ravno ti dijaki največ prilike — po krivdi svojih starišev — zahajati prepogosto v gledališče ali pa na plesišča in v druge nevarne zabave. Godí se pa kaj takega zato, ker hočejo roditelji sina vzgojiti le za „svet“, privaditi ga vsem finostim — se ve da nepotrebnim — negledé na to, da trpi njegovo sree, njegov značaj.

Večina izmed srednješolcev pa ne prebiva v mestu pri svojih roditeljih, ampak mora iskati stanovanja pri tujih ljudeh, kakor že nanese sreča in pa pripomočki. Kako imenitna zadeva da je za mladega dijaka, ki je dosedaj varno razvijal se, rekel bi, v naročju dobre matere, da dobi dobro, zanesljivo, pošteno stanovanje, o tem govoriti bi se reklo po dnevu luč prižigati. Lahko trdim, da razmere v stanovanju

LISTEK.

Zemljepisno-zgodovinski opis Novomeškega okrajnega glavarstva.

Uvod.

Kakor znano, bila je Kranjska do leta 1850 razdeljena v političnem oziru v tri okroge, katerim so bili na čelu okrožni glavarji. Tega leta pa se je vršila nova razdelitev v najst okrajnih glavarstev z okrajnim glavarjem na čelu.

Novomeško okrajno glavarstvo je jedno največjih, in obsega tri okrajne davkarije in sodišča: Novomeško, Žužemperško in Trebanjsko.

Razprostira se med 45° 41' in 46° severne širjave, in pa 32° 30' in 33° vzhod. dolgosti, mejí proti severo-zahodu na Krško, proti jugovzhodu na Črnomeljско, proti jugo-zahodu na Kočevsko in proti severo-zahodu na Litijsko okrajno glavarstvo.

Novomeški okraj obsega te-le županije: 1. Novomesto ali Rudolfovo, 2. Šmihel, Stopiče, Podgrad

in Vavtovas, 3. Šempeter, 4. Belocerkev, 5. Brusnice, 6. Prečino, 6. Mirnopeč, 8. Toplice, 9. Poljane, 10. Črmošnjice.

Površje tega okraja znaša 524.2048 km². Prebivalec broji 26.040. Na jednom štirjaškem kilometru biva povprek 49 ljudi.

Žužemperški okraj obsega sledeče občine: 1. Žužemperk, 2. Dvor, 3. Zagrac, 4. Smuk, 5. Ambrus. Ta okraj meri 234.9447 km², prebivalec pa ima 10.369. Na jednom km² živi povprek 44 ljudi.

Trebanjski okraj ima te-le občine: 1. Trebno, 2. Mirna, 3. Dobrnič, 4. Velikaloka (Šentlovrenc), 5. Ajdovica.

Prebivalec ima 10.084, ki bivajo na 175.3583 km²; toraj povprek na jednom štirjaškem kilometru po 57 prebivalec.

Ves Novomeški politični okraj obsega 162.245 oralov ali 16.2 štirjaških milj 934.5078 km².

Skupno število prebivalec po štetvi dne 31. dec. 1880 znaša 46.493. Povprek živi toraj na jednom kvadratnem kilometru 50 ljudi.

Po narodnosti so, izvzemši Kočevarje, bivajoče

v Poljanah, Črmošnjicah, Smuku in Topljirebri, Slovenci. Po veri so, izvzemši kakih 7 protestantov, vsi katoličani.

Največa reka tega okraja je Krka, ki sprejema druge potoke.

Na desnem bregu Krke ležeča pogorja so bolj Krasu, kakor Alpom podobna. Po hribih je le malo studencev. Najvišje pogorje so Gorjanci (1181 m.) in Kočevsko hribovje.

I. Novomeški okraj.

Novomesto ali Rudolfovo.

Novomesto, edino mesto tega okraja, stoji 71 km. proti jugo-zahodu od Ljubljane (45° 48' 13" sev. šir., 32° 49' 57" vzh. dolg.) ob cesti, ki drži na Hrvatsko. Sezidano je ob holmei na levem bregu Krke, ki ga obliva v polukrogu ter daje tako mestu podobo polotoka. Krka je tu nad 76 m. široka in in semtertja nad 6 m. globoka. Vzdiguje se kraj 202 m. nad morsko gladino; srednji zračni tlak je 747 mm.

Kakor sploh drugim mestom prilastovali so stari zgodovinarji tudi Novomestu veliko starost. Val-

napotijo dijaka v prvih letih na dobro ali na slabo pot. Ako pride deček od 10. do 14. leta na slabo stanovanje, kjer je slaba tovaršija, ga pokvari ta v pol letu, če ne preje. Kmečki stariši niti ne sanjajo o tem, kaj se v teh letih lahko godi z malim sinkom in pisali bi se lahko pravi romani o življenji marsikakega dečka, kteremu ne bi nikdo prisodil, da je v stanu storiti kak greh. Kolikrat zaide dijak v tej starosti v ono blato in nesnago, ki se razširja iz krogov odraslih dijakov v rahlo nižavo! Kako govorjenje se mnogokrat sliši pri mladih dijakih, kako se hvalijo z junaškimi (!) svojimi deli! Kako prevdarjajo o raznih goljufijah itd., — večidel od drugih zapeljani! O najhujših stvareh, ki se tako lahko primerijo nedolžnemu dijaku na slabih stanovanjih, pa moram se ve da molčati. Zgoditi se pa morajo take pogubne nesreče na takih stanovanjih, kjer se gospodinja — navadno je sama gospodinja — ne briga za drugo, kakor da skuha jed in preskrbi perilo, ker jej je samo na tem, da sllači mnogo malih revčkov na malem prostoru. Kakšen zrak po dnevu in po noči je v takih stanovanjih — kakor v bolnišnici! Še celó poprej prosta tla pokrijejo se zvečer s postljami. Mlad dijak pride na tako stanovanje, živi brez nadzorstva, k večemu če ga kdo prisili, da gre ob nedeljah k nauku ali sicer v cerkev z gospodinjo, hudo preži nanj od vseh strani, dobrega pa mu nihče ne podaja v oni meri, da bi moglo imeti dovolj vspeha. O za marsikoga, ki se je pozneje morebiti pomagal iz take zapuščenosti, so bila prva leta njegovih srednjih šol žalostna leta, in kdo more reči, da je vse slabo, kar je sprejel v onih letih, iztrebil iz sebe? Navadno je revščina vsemu temu kriva. Najbolj cena stanovanja so tudi najslabša, akoravno poznam tudi izjeme. Priznati je treba, da ima marsiktera „gospodinja“ tudi tanko vest in ve, kaj je sprejela, da tudi ljubi svoje varovance. Toda to so izjeme. In kaj pa še le z onimi dijaki, ki si morajo iskati hrano drugodi po hišah „danes tukaj jutri tam“? Res v nevarnostih so velikih, ali zdi se mi, kakor da čuje nad temi milovanja vrednimi dijaki previdnost božja, ker prav pogostokrat izrastejo iz takih dijakov možje poštenjaki, ki so sebi in drugim v srečo.

Vsakdo zamore sprevideti, da kakih statističnih podatkov ne morem dati bralcu, iz katerih bi razvidel, kako da je v tem oziru v onih naših mestih, kjer so srednje šole. Ravno tako pa je tudi kaj lahko sprevideti, da imamo za to stran vzgojevanja mnogo premajhno skrb. Ako se država tako briga za najmanjšo stvar, ki zadeva šolo samo, zakaj pa ne bi se še za domače razmere? Kdor hoče izvrševati kako rokodelstvo, se mora izkazati, da ga zna: kdor pa hoče v domačem krogu, zunaj šole mladino vzgojevati, temu pa da ne bi treba bilo nikake sposobnosti? Ali ni tedaj potrebno nadzorovati stanovanja gledé npravnosti? Ali bi ne bilo potrebno prepričati se o sposobnosti kake osebe, predno sme sprejemati na stanovanje dijake? Ali bi se ne mogle v tem dogovoriti šolska in pa mestna oblast? Nobena ženska, ki ni izvedena in pa tudi ni poštena, nobena družina, pri kateri bi pretile dijakom nevarnosti, bi ne smela imeti dijakov. Kjer so pa še drugi oziri, n. pr. sorodstvo — tam se ve da bi lahko odločilo

se za vsak slučaj. Kaj takega zahtevati od dotičnih gospodk imajo pravico najprej stariši, imajo prirojeno pravico otroci sami, ker oni ne morejo za to nič, ako jih nemila sreča vrže v pogubni brlog kakega mestnega stanovanja, — ima pravico človeštvo. Za Boga! Za šolske drevesnice se brigate in za šolsko zidovje trosite denarja obilo, celó da se žival ohrani v dobrem čistem plemenu, so naprave na državne stroške: naša nedolžna mladina pa naj bo po stanovanjih brez nadzorstva in varstva, izročena vsem nesrečam na milost in nemilost?!

Dijakom iz prejšnjih časov je znano, da je bilo v Ljubljani nekako šolsko in mestno nadzorstvo nad stanovanji dijaškimi. Polagoma se je to pozabilo, ponehalo je samo po sebi, svoboda je postajala vedno večja in kako da je dandanes mi ni treba praviti. Vse nadzorstvo obstoji v tem, da zapiše dijak začetkom leta na list svoje stanovanje. Naznaniti bi moral šolskemu vodju tudi, ako spremeni prejšnje stanovanje. Ako se mu poljubi, ga naznani. Zgodi se pa le prerado, da potuje dijak mnogokrat čez ulico, a šolska oblast tega ne izve. Gospoda moja! Vsak vrtnar in tudi nevrtnar vé, da je treba mlado drevesce privezati na močnejši kol, ako hočemo imeti ravno in zdravo drevesce. Kaj je treba storiti pri drevesu veste: kaj pa pri človeku, podobi božji, tega marsikdo vedeti neče. Živela prosta svoboda!

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. avgusta.

Notranje dežele.

Cesar in cesarica peljala sta se včeraj v Gostinec na Solnograško nemškega cesarja pozdravljati, ki se tamkaj zdravi. Navada obiskovanja med nemško in avstrijsko cesarsko družino, kedar je cesar Viljem na naših tleh, ponavlja se že več let in politikarji trdijo, da kedar si cesarja ob taki priložnosti v roke sežeta, se vselej svetovnemu miru po jeden pečat več vtisne.

Učitelji na Moravskem počitnice za naprave shodov porabljajo. 4. avgusta zbrali so se nemški učitelji iz Moravske in Šlezije v Olomuci, da se posvetujejo, kaj bo treba vkeriniti proti sklepom slovanskih učiteljev, ki bodo svoj shod 11. in 12. avgusta na Velehradu imeli, kjer je sedaj že vse zdravo in je božja pot tjekaj zopet dovoljena. To so Vam pa res veleumi, tisti moravski nemški učitelji, ki že 4. avgusta vganejo, kaj se bo na Velehradu 11. in 12. avgusta pri shodu slovanskih učiteljev sklepalo. Ali je to kaj drugega kakor gola strast in hujskanje? No, iz takih mož bo še nekaj in Moravska s Šlezijo vred smé na svoje nemške učitelje ponosna biti! — Ker smo že ravno na Moravskem, opomnimo naj še jedenkrat, da je vlada Velehrad z okolico vred že proglasila za zdravega in se bodo slovanski rodovi vendar-le lahko na Veliki Šmaren ondi shajali na grobu svojega prvega učenika. Kogar bi bila želja po Velehradu, ji bo sedaj lahko zadostil, ne da bi se mu bilo bati, da bi ga kozé napadle, ali da bi ga orožniki na Velehrad ne pustili. Škoda, da z napovedanim romarskim vlakom iz Hrvaške ne bo nič, ktereja je škof Strossmayer tjekaj peljati mislil. Strossmayer se je sicer izrazil, da on misli na Velehrad za svojo osebo ne opusti, in jo bo ob prvi priložnosti vresničil. Skupno pa ne bo mogoče tjekaj iti.

Česka deželna nadsodnija v *Pragi* uslišala je pritožbo tistih dveh prisednikov trgovinske sodnije,

ktera je nedavno predsednik Praške trgovinske sodnije dvorni svetnik Haller, prisiliti hotel, da bi bila morala nemški priseči, česar sta se pa oba odločno branila. Deželna nadsodnija je njuno pritožbo odobrila in prisegla sta omenjena značajna narodnjaka v češčini.

Na *Hrvaškem* pripravljajo že zopet preosnovno državnega opravištva in to, ako se ne motimo, v 36 letih že šestič. Upravni aparat hočejo napraviti bolj priročen, kakor je bil do sedaj in pa nekoliko ceneji. V to svrbo mislijo kraljevino razdeliti v stare zgodovinske komitate, ki bodo sledeči: Ogulinski, Banalski, Zagrebški, Varaždinski, Belovarski, Oseški in Sirmiški. Na čelo postavil se jim bode nadžupan (Obergespann), ki bo imel nadzorovalne naloge in bo zarad tega več na cesti, kakor pa v pisarni. Nadzoroval bo upravitelje državnega premoženja, za kar bodo podžupani (Vicegespanne) imenovani. Ob enem pa bo zasliševal pritožbe in želje naroda pri njem samem naravnost. Huda borba vnela se bo tedaj v hrvaškem deželnem zboru, kedar pride na dnevni red nova razdelitev dežele, ker so vladni možje, ki bodo dotični načrt napravili, do sedaj na Reški komitat popolnoma pozabili, ter ga hočejo kar brez vsega Madjarom prepustiti, česar pa opozicija ne bo nikdar dovolila in prav ima, če ne dovoli. Reka je hrvaška in hrvaška mora ostati, kar že naravna lega njena kaže. Naj jo Madjari le dičijo, kolikor jim drago, trgati od Hrvaške pa je ne smejo. Upravištvu dala se bode kontrola iz nejuristov. Komitatom se bo dala velika veljava; kar se bo ondi določilo, bo veljavno in proti temu ne bo ugovora. Na ta način mislijo osredje — deželno vlado — oprostiti od precejšnjega števila vlog na leto. Komitatom podredili se bodo okrajni uradi, ki bodo prva upravna stopinja in jih bo 60, kolikor je namreč okrajnih sodnij, ter se bodo povsod ondi ustanovili, kjer so sodnije. Na vse so mislili, le na to ne, da bi samoupravnim občinam odvzeli nekoliko bremena, pod katerim sedaj omagujejo, ker niso kos nalogi ne v gmotnem in ne v duševnem oziru. Da bi jih nekoliko podprli, hočejo jih razrušiti in iz sedanjih velikih občin napraviti same majhne občine. Pa tudi tiste jim ne bodo čudežev delale, če jim ne bodo odvzeli opravil, ki so zgolj državna zadeva. Občina, ktera hoče biti svoji nalogi kos, naj se ne peča z drugim nego z upravištvom svojega premoženja, naj skrbi za javno varnost, réd, npravnost in za ljudsko šolstvo. To naj bi na Hrvaškem pred vsem v račun vzeli. Kaj le štulijo občine, da jim davek pobirajo in druge enake reči opravljajo? Če tukaj ne bodo zboljšali slabih razmer, na Hrvaškem ne bo še kmalo bolje. Sama preosnova načina, kako naj se uprava vrši, jih ne bo osrečila.

Anarhisti pričeli so na Ogerskem, zlasti v Budapeštu, zopet svoje rovarske delovanje. Kar so jih na Dunaji in drugod po Avstriji izgnali, večinoma vsi obrnili so se v Budapešt, kamor v najnovjšem času angleški poslanci anarhistov pridno zahajajo. Postali so že tako nadležni, da jih niti madjarsko redarstvo več prenašati ne more in jih je izganjati jelo. Med izgnanimi naleteli so tudi na jednega iz Londona, ki je bil osem let v Ameriki, sedaj je pa iz Londona v Budapešt prišel anarhiji pot gladit. Rojen je na Ogerskem. Povsod je govoril in delavce za anarhijo navduševal in pa denar je nabiral za krojače, ki se v Parizu kujajo. Redarji so ga na ulicah prijeli. Branil se je na vso moč, kar mu pa ni prav nič pomagalo. Hoté ali nehoté moral je v svojo rojstno vas.

Vnanje države.

Nemški škofje sošli so se te dni v Fuldi na velik shod, kjer se bodo bavili z vprašanjem o bodočem postopanju katoliške cerkve nasproti pruskim, katoliški cerkvi sovražnim postavam. Shoda

vazor pripoveduje, kakor so mu sporočili „mestni očetje“, sklicovaje se na neko staro koroško kroniko, da je stalo že za časa Rimljanov tu mogočno mesto „Nova“ ali „Neostazij“. Hunski kralj Atila pa je l. 451 razrušil to starodavno rimsko mesto. — Tudi se pripoveduje, da je imel tu svoj dvor kralj vzhodnih Gotov Ditrih ali Teodorik Brnski, in da se je mesto razprostiralo do pogorja, kjer stoji dandanes Hmeljniški grad.

Razumé se, da je vse to le pravljica; kajti ne nahaja se nikakov sled, da bi bilo o tej okolici v starih časih kako staro rimsko mesto.

Ker so pa v 4. stoletju Rimljani vtrjevali meje proti navalu selijočih se narodov, mogoče je, da so si na tem kraju kot prihodišči postavili kako neznatno trdnjavo.

Zgodovinska istina je, da je stal, v srednjem veku na tem mestu gradiček, ki je bil last 1138. l. ustanovljenega Zatiškega samostana. Okolo tega gradiča so se s tekom časa naselili ljudje.

Avstrijski vojvoda Rudolf IV. (1360—65) iz Habsburške rodovine, si je prvi stavil smoter, da združi razkosano Kranjsko v jedno celoto; zategadel si je prizadeval, da si prisvoji kaj posestev v južni

marki ter sezida trdnjavo. Jako primeren se mu je zdel kraj, kjer se dandanes razprostira mesto. V ta namen zamenj z Zatiškim opatom Petrom svojih 26 posestev v Štepanjski vasi (v Trebanjski župniji), potem desetino od 81 kmetij v Šmariji za že omenjeni gradiček in pa nekaj posestev v Ločini in Bršljinu. Po okolici raztrešene prebivalce združi okoli svojega gradiča. V dan 7. aprila 1365 — v ponedeljek po Cvetni nedelji — podeli novi naselbini mestne pravice. Tudi je zaukazal, naj se mesto po njem zove „Rudolfswert — Rudolfovo“. A narod je zval novo naselbino le „Novomesto“; in to ime se bode ohranilo v narodu, dokler bode stalo mesto.

S tem dnevom se pričné zgodovinska doba Novomesta. Ustanovitelj je podaril mestu raznih pravic. Tudi mestni grb in pečat kažeta podobo ustanovitelja Rudolfa IV., sedečega na žametasti blazinici, na desni s tremi solnci in na levi s tremi polumeseci, dežé v desni cesarsko jabelko s križem, v levi pa vihrajočo avstrijsko zastavo, in z vojvodskim klobukom na glavi.

Mesto je uradno obdržalo ime svojega ustanovitelja do leta 1783. A tega leta je dobilo mesto vsled dvornega ukaza (v dan 1. sept.) uradno ime „Novomesto“ (Neustadt.)

Leta 1865 je godovalo mesto z ljudskimi vesellicami svojo petstoletnico. O tej priliki je podelil presviti cesar Franc Jožef mestu njegovo prvotno ime.

S tem činom je nadvojvoda Rudolf IV. pripomogel, da je Kranjska postala malo ne skozi celih 200 let močen jez proti Turčinom, in da so si pridobili naši pradedi v zgodovini turških vojsk neminljivih zaslug za otežbo krščanske izobraženosti in vere. Novomesto je bilo brambovcem središče in varno zavetje.

Radi tega se je mesto kmalo zelo povzdignilo. Bilo je jako obljudeno in imovito. Trdno, močno mestno obzidje ga je čuvalo sovražnika. Zategadel so imeli trgovci tu svoje zaloge blaga in žita. Brambovei so dobivali tu svoje plače in druge potrebščine. Zarad tega so bivali v mestu vojaški poveljniki in uradi. To je dajalo mestu dokaj dobička. Še veči dobiček pa je dajala mestu trgovina z doljno Ogersko.

Vse te in jednake okolnosti so pripomogle, da se je mesto jako hitro povzdignilo in razevelo. A žalibog le kratko dobo je živelo mesto to blagostanje. Razne nezgode so bile vzrok, da je koncem 17. stoletja malo da ne popolnoma ubožalo.

Ko se je vnel prepir med avstrijskima vojvo-

so se vdeležili nadškof dr. Krementz, knezo-škof Breslovski in škofje iz Hildesheima, Trier-a, Osnabrūka, Münstra in Limburga. Paderbornsko škofijo in pa Kulmsko zastopala sta ondašnja stolna kapitularja. Konference so se začele 5. t. m. zjutraj in bodo trajale do danes zvečer.

Francoški general Courcy v Anamu zahteval je 10.000 mož podpore. Ne morda, da bi zopet na boj mislil, pač pa zaradi varnosti, ker algerski vojaki, ktere so svoje dni v Tonkim na pomoč poslali, niso več kos službi in njenim težavnim zahtevam. Z novo podporo se bodo podkrepili oslavljeni batalijoni in zamašile vrzeli, ki jih je ondi napravila bolezen in smrt.

Angleži so v **Sudan** zopet moža poslali, ki naj bo ondi začel delati, kjer je ranjki Gordon nehal. Wolf pojde tje. Ali bo kaj več opravil, kakor njegov prednik, ki so ali pobiti ali pa so se sramotno vrnili — kdo bi to že danes vedel? Velikega vspeha se ni nikakor nadjati, to Angleži sami pripoznajo. V gorenji zbornici so Salisburyja vprašali, če se je že kaj storilo na obrambo tistim sudanskim rodovom, ki so bili Angležem prijazni. Salisbury je rekel, da še nič; pa tudi ničesa treba ne bo, kajti tistih rodov večinoma več ni. Deloma jih je potolkel Mahdi, deloma so pa korist angleškega prijateljstva menda od prave strani spoznali in se jim lepo zahvaljujejo zanj. Pravijo namreč, da se brez angleškega pokroviteljstva mnogo bolje počutijo, kakor pa pod njim. Tudi bi bili mnogo na boljem, če bi angleških junakov sploh nikdar poznali ne bili, kajti vsaj bi bili nekaj kolikor toliko jesti imeli, tako pa nimajo ničesar. Dolga in krvava vojska jim je vse pobrala, saditi in sejati jim ni bilo mogoče, ker so se pred Mahdijem tresli, vsled tega sedaj ne vedo o čem se bodo do bodoče letine preživili. In vsega tega je Angleška vzrok ter se Salisbury tudi boji, da so časi pokroviteljstva Angležem v Sudanu že potekli. Kar se bo sploh še dalo storiti, naredil bo Wolf.

V **severni Ameriki** ni vse, kakor bi moralo biti, da bi se prebivalci njeni brez skrbi zvečer k pokoju vlegli. Velika razburjenost in grozen strah razširjen je skoraj po celi deželi pred Indijani, ki se deloma na upor in na napad naselbin pripravljajo, deloma pa v tolpah po 5 mož od nog do glave dobro oboroženi pohajajo moré, ropajoč in požigajo po deželi. Tak je poseben rod Apaha, ki hoče le od ropa in morije živeti. Na veliko srečo ta roparski rod ni velik in ne šteje več nego 100 vojakov. Vse to bo treba iztrebiti, kajti nepoboljšljivi so, to so že zdavnej dokazali. Oni se ne zme-nijo ne za misijone ne za obliko in jim je večni boj največja zabava. Boje se jih tudi drugi indijanski rodovi in bi bili jako hvaležni, če bi vlada Apaški rod za vedno zatrla. Predsednik zedinjenih držav, Cleveland, poklical je svojega zapovedujočega genera Sheridan, da naj takoj odrine z nekaj tisoč možmi proti indijanski zemlji, kjer naj skuša red napraviti. Onda naseljeni belci ga bodo pač z odprtimi rokami sprejeli, ter si bodo čez dolgo časa pod varstvom orožja oddahnili. Z zaupanjem sprejeli ga bodo pa tudi Indijanci sami, kajti zaslišal bo njihove pritožbe in prošnje, da se jim odpravijo krivice, ktere jim nekateri belci provzročujejo. Naseljenci so mnogokrat sami vzrok, da jih Indijani napadajo, ker jim nočejo pravični biti. Vlada ima sedaj nalogo krivice odpraviti in vsako gibanje, ki bi na kako vstajo kazalo, takoj v kali zatreti, ako neče, da se ji plamen upora po celi deželi razširi.

Izvirni dopisi.

Iz Radoljice, 5. avgusta. Včeraj toraj, kakor že znano, smo se zbrali duhovniki posvečeni l. 1845. Prišli so vsi že v „Slovenca“ imenovani, razun č.

doma Friderikom, poznejšim rimsko-nemškim cesarjem in njegovim bratom Albrehtom zaradi razdelitve dednih dežel, vdeležila sta se mogočna grefa Celjska Friderik in Ulrik preprirov. Pristopila sta k Albrehtovi stranki. Leta 1435 sta napadla z vojsko in oblegala mesto. A meščani so hrabro odbili vse napade in pomorili mnogo sovražnikov. Za to zvestobo in hrabrost je Friderik podaril mestu pravico, da sme pečatiti uradne listine z rudečim pečatom, kar je bilo v oni dobi posebno odlikovanje.

Več nezgode nego v homatijah s Celjskimi grofi sta terpela mesto in okolica po krutem Turčinu osobito v letih 1429, 1469, 1492 in pa 1547.

Leta 1429 prihitel stiskanemu mestu na pomoč deželni glavar Ulrik Šenk s 4000 možmi ter pobije Turka, da jih polovica obleži na bojišči. Leta 1492 so pridrli Turki zopet pred mesto ter ga skušali na vsak način dobiti v pest. Oblegajo in naskokujejo ga z vso silo; hrabri brambovi pa odbijajo vse napade. Turčin je moral s krvavim nosom odlaziti od mesta. Toliko huje pa je čutila turško krutost okolica. Leta 1547 prilomastijo Turki dvakrat pred mesto, moré, požigajo in pustoše po okolici. Zadnjič je bil Turčin pred mestom 1593. l. Herbert Turjaški

g. Miha Šosa, ki zaradi bolezni ni mogel priti. Prišel pa je zato drugi, ki ga zaradi daljave nismo pričakovali, namreč preč. gosp. o. Gilbert Gradv, gvardijan. Le o kratkem opomnim, da smo opravili najpred Bogu svojo zahvalo v cerkvi. Pridigoval je prečast. gosp. o. Evstahij Ozimek, provicijal, ter prav primerno rekel, da želi vsem starim, da se pomladé, mladim pa, da postanejo stari; t. j. stari naj bodo še dolgo krepki, da delajo po svoji skušnji še mnogo za čast Božjo; mladi pa naj se ne dadó zapeljati po dandanašnjem mladem in posvetnem duhu, ampak naj delajo kot zvesti služabniki božji, vtrjeni v svetem nauku Kristusovem. Da umrlih bratov nismo pozabili, se tako umé. Po opravljeni zahvali v cerkvi smo se pri domačem g. župniku z zmernim obedom malo okrepčali, kjer prijateljske šale in napitnic ni manjkalo. Ker bilo je marsikterim predolgo do večera čakati, smo se proti 1/4. uri podali na železnico želé si drug drugemu toliko zdravja in moči, da bi vsi še 50letnico dočakali.

Iz Preske, 5. avgusta. Danes smo pokopali g. župnika Luka Aleša, ki je sklenil svoje življenje v nedeljo 2. avgusta ob 2. uri popoldne. Žalostna novica je bila zbrala danes v Preski veliko gospodov duhovnikov, od blizu in daleč, vseh skupaj, ki so šli za pogrebom je bilo, ako se ne motim 34; tudi nekaj svetnih iz Ljubljane je prišlo skazovat ranjkemu zadnjo čast. Ob 9. uri se je pripeljal preč. gosp. kanonik in dekan Urbaš, ki je vodil sprevoz. Akoravno je takrat dež lil, ko se je imela vzdigniti rakev, se vendar prav krepko in ginljivo zapeli nekateri pevci „Nad zvezdami“, na to se je pomikal sprevoz proti cerkvi, kjer so se opravile za ranjkim mrtvaške bilje. Po biljah pa je stopil na prižnico č. kanonik preč. gosp. dr. Klofutar, ki je bil ranjkega posebni prijatelj in součenec od 3. razreda. Spominjal se je v pridigi, ktero je začel z izrekom (Ps. 102, 15): „Človek, njega dnevi so kakor trava, kakor cvetica na polji, tako izveté“, s kakim veseljem da je ranjkemu pred 14 leti pridigal ob njegovem vmestovanji, sedaj pa leži mrtev dober prijatelj, blagi župnik. Opisavši na kratko njegovo službovanje, je stavil pridigar poslušalcem s primer-nimi opomini tri lepe čednosti ranjkega za zgled: odkritosrčnost, dobrotljivost in ponižnost. Za sklep je dal faranom še nekatere opomine in priporočila, zlasti da naj hvaležno molijo za ranjkega pastirja. Videlo se je, da je prijatelj govoril umrlemu prijatelju, — tiha žalost polnila je srea govorniku in poslušalcem in odmevala je tudi iz lepega koral, ki so ga pevali pevci med slovesno črno mašo na koru pod vodstvom č. g. M. Arko-ta. Med cerkvenim opravilom pa se je bilo zjasnilo nebo in gorko solnce je sijalo na rakev blagemu pokojniku, kakor da oznanuje svitlobo nebeškega solnca — božjega Jagnjeta, ki se je v mnogih sv. maših danes zanj darovalo. Zares lep je bil sprevoz iz cerkve na pokopališče, kjer je skopana za truplo jama zraven kapelice. Med sožalujočimi je bil videti brat ranjkega, preč. gosp. dekan Anton Aleš, iz Loke je bil došel tudi Tržaški prošt, mil. gosp. Šust; dalje gosp. dekan Drobnič, g. župnik Rozman i. dr. Marsikomu, ki je poznal ranjkega dobro sree v življenji, se je vtrnila solza v spominu, da je sedaj nehala biti za vselej.

se tu turški vojski nasproti postavi ter jo zapodi proti Konstanjevici, kjer je bila popolnoma končana.

Večo kvaro nego divji Turki so vzročili mestu štirje veliki požari. Leta 1574 je pustno noč vpepelil ogenj vse mesto; samo nekaj bolj oddaljenih poslopij je ostalo. — Nekaj let pozneje (l. 1583) so pogorela še ta poslopja z onim vred, ktera so vnovič postavili. — Leta 1605 je pogorelo nad 60 hiš, — in 1664 je mesto drugič do čistega pokončal ogenj. O tem požaru je pogorel tudi frančiškanski samostan s cerkvijo, v kateri se je pokvarilo mnogo starinskih spomenikov.

Tudi kuga je mestu mnogo kvara vzročila. Leta 1578, posebno pa še 1590. leta je pobrala ta strašna šiba božja toliko meščanov, da je bilo po mestu videti, kakor bi bilo vse izmrlo. Po trgu je vzrastla tolika trava, da bi se bila lahko kosila. Vsaj tako poročajo stari kronisti. Tudi 1625. leta je pobrala kuga nad 400 ljudi.

(Dalje prih.)

Ranjki Luka Aleš je rojen dne 17. okt. 1818, v duhovnika posvečen 27. julija 1843. V šolah je bil izgleden, marljiv dijak. Služboval je kot kaplan na Blokah, v Planini in Trnovem in kot vikar 18 let v Črnem Vrhu nad Idrijo. Na tem sicer težavnem mestu je preživel najlepša leta svojega življenja. V polni moči je krepko obdeloval vinograd Gospodov, vneto oznanoval božjo besedo, gojil pogostno prejetanje sv. zakramentov, skrbel za lepoto hiše božje, zlasti pa ljubil mladino. Njegova prijaznost pa mu je pridobila srca vseh njegovih ovčic, ki so ga ljubile in mu bile zvesto vdane. S kakim veseljem so ga sprejeli ljudje, ako je prišel v kako hišo, kako so ga obsuli otroci, kako primerno je znal podučiti o kaki stvari gospodarja in gospodinjjo! Staro in mlado ga ima v Črnem Vrhu še vedno v hvaležnem spominu in marsikaka solza bo kanila v samotni hiši, kjer je pred 14 leti zadnjič tolažila bolno mater kake hvaležne družine mila beseda „gospoda Luka“. Iz Črnega Vrha namreč je odšel pred 14 leti za župnika v Presko. Akoravno ima ta župnija vse, kar bi moglo osladiti duhovnemu pastirju življenje, vendar pa on tukaj ni našel, kar je pričakoval: notranjo zadovoljnost, in marsikdaj ga je trpko-sladko prevzel spomin na Črni Vrh, ki ga je moral zapustiti zavoljo bolezni v nogah. Bil je sploh zelo vesele narave, zato je bila redko brati žalost ali nejevolja na njegovem obrazu. In vendar je mož marsikaj pretrpel. Zlasti bolezen na nogah ga je mučila leta in leta, ali on jo je prenašal smehljaje. Nazadnje se ga je polastila notranja bolezen, ko je nekoliko prešla zunanja na nogah. Letos ob sv. treh kraljih se je vlegel v posteljo, iz ktere je tu pa tam za nekaj časa vstal in celó maševal. V mesecu juliju se ga je huje polastila bolezen in sam ni upal, da bi mogel več ozdraveti. A tožil nikdar ni. S sv. zakramenti je bil večkrat previden. 2. avgusta dopoldne je še rekel svojemu duhovnemu pomočniku, g. Kalanu, ki mu je bil na strani s sinovsko ljubeznijo, da mu je težko, ker ne more ničesa delati. Proti poldnevu so ga jele zapuščati naglo moči; izrazil se je, da sedaj ni več za življenje. Pogledal je kaj rad na križ, ki ga je imel v roci in ko mu je zgoraj omenjeni gospod tu pa tam izgovarjal psalmovo vrstico (120, 1) „Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi“, se je z veseljem oziral proti Šmarni gori k Materi božji, do ktere je imel veliko zaupanje. Še v zadnjih trenutkih je omenjal, kako so r. škof Krizostom v trdni veri umrli. Tako želel je tudi on sam: umrl je brez boja, brez skušnjav, mirno, kakor človek, ki zaspi truden, nadjae se veselega probujenja.

Ranjki g. Luka Aleš je bil mož, ktere ga je po pravici smél imenovati njegov grobni pridigar: pravi Izraelec brez zvižaje. Tak je bil proti Bogu, tak proti ljudem. S to lastnostjo in pa z dobrotnostjo svojo si je postavil v marsikakem srcu lep spomin, ki bo minul, ko bo preminulo srce.

Sladko tedaj počivaj, duhovni očel! V duhu bomo živeli še skupaj in v molitvah se veselili s teboj. Naj bi bil dan zopetnega svidanja prvi dan večnega veselja!

Domače novice.

(Druge volitve) po kmečkih občinah gorenjskih za državni zbor vršile so se včeraj in je bil izvoljen kakor smo že včeraj v telegramih poročali, knez Windischgätz z 191 glasovi. Manjkala sta mu do soglasne izvolitve le dva glasova, ki jih je dobil dr. g. Bleiweis vitez Trsteniški.

(Sv. Birmo) bodo delili premil. g. knezoškof na Dolenjskem po sledečem redu: V Trebnjem 30. in v Št. Rupertu 31. avgusta. — V Mokronogu 1., v Šmarjeti 2., v Novem mestu 3., v Mirnipeči 5., v Toplicah 6., v Žužemberku 7., na Krki 8. in v Dobropoljah 9. septembra.

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.) Kanonično instalirana sta bila 28. julija č. g. g.: Blaž Petrič za Velesovo in Ljudevit Škufca za Blagovico; 3. avgusta pa č. g. g.: Lovrencij Bergant za Logatec in Alojzij Jerše za Dobovec. — Novo nastavljeni sta č. g. g.: Jožef Novak za II. kaplana na Raki in Ant. Lesjak tudi za II. kaplana na Trebelno. Č. g. Janez Strnad je prestavljen iz iz Knežaka v Trnovo.

(Mestna seja.) (Konec.) M. o. dr. Dolenec je za zidanje na cesarja Jožefa trgu. Njemu se zdi barbarizem, če bi se morala nežna mladina v Kravjo dolino pregnati.

M. o. g. Žagar je za nakup Picklrove hiše za Frančiškani. Res, da bi veljala 40.000 goldinarjev, toda pomisliti je treba, da je veliko sveta ondi (4025 sežnjav). Lahko bi se dve šoli tamkaj pozidali, poleg tega bi se pa še jedna nova cesta na južni kolodvor lahko napravila. To bi bilo tem bolj umestno, ker misli južna železnica na Českovem posestvu v Dolgih ulicah postaviti veliko stanovanje za svoje ljudi. Če bi pa on s svojim predlogom propadel, glasuje potem za Kravjo dolino.

Podžupan g. Petričič in m. o. g. Ničman sta za trg cesarja Jožefa; m. o. g. Pakič pa želi nakup Picklrovega posestva, ker če tudi je drago, se mora vendar poskrbeti za bodočnost.

M. o. dr. Tavčar je za zidanje šole na cesarja Jožefa trgu. Govorjenje v zidanju trga ni drugega nego fraza. Trg bi mnogo pridobil gledé lepote, prostora za vozove in tržne kolibe pa kljubu temu še dosti ostane. Za cirkuse in druge komedije pa trg tako in tako ni vreden. Promet šole ne bo prav nič motil, sicer bi bila morala gimnazija že zdavnej propasti, kjer se že desetletja tržuje. Tudi finančna stran mora se v poštvi vzeti. V desetih letih treba bo zopet jedne nove šole, ki bo morda svojih 150.000 gld. veljala. Najceneji prostor je trg cesarja Jožefa, vrednost njegova pa jako idealna. Če bi se pa omenjeni trg ne potrdil, govornik glasuje za nakup parcele, ki jo je ponudila gospa Strzelba na prodaj.

M. o. dr. Bleiweis vitez Trsteniški upira se kot zdravniški strokovnjak zidanju šole pod Gradom na trgu cesarja Jožefa. Poslopje bi ne stalo proti jugu, temveč proti severu. Šola bi trpela pomanjkanja svitlobe; celo zimo ne bilo bi videti solnce v šolskih sobah, smrad iz stranišč pa ob južnem vremenu neznosen. Šoli bilo bi tudi potreba senčnatih vrta in prostorne telovadnice. Vse to pogrešalo bi se na trgu cesarja Jožefa. Iz navedenih vzrokov se govornik kot večak protivi zidanju na omenjenem prostoru.

M. o. g. Gogola predlaga, da naj se zadeva preloži, ker je došla od gospe Strzelbe nova ponudba.

Poročevalec g. prof. Zupan poteguje se za zidanje na cesarja Jožefa trgu in je odločno proti zgradbi v Kravji dolini ker je prostor preoddaljen. Ko so pred nekako 1000 leti ustanovili normalno v Šenkavci, izvolili so ji prostor v sredi mesta, ravno tako, kedar so pred 400 leti gimnazijo deloma s taisto združili. Tukaj se je jako skrbno treba čuvati prenatrženosti in naj se tudi nekoliko posluša na javno mnenje.

Pri glasovanju propadlo je zidanje na cesarja Jožefa trgu s 14 proti 7 glasovi, enako propal je predlog o zgradbi šole v Kravji dolini. Za nakup Picklrove hiše dobili so se le trije glasovi. Sprejel pa se je predlog m. o. gosp. Gogole, da naj se Strzelbina parcela po tukajšnjem magistratu zmeriti dá, kateri naj ob svojem času o tem sporoča.

M. o. g. Murnik sporoča v imenu stavbenega odseka o dovoljenju drugega kredita za dovršitev kanala iz Predilnih ulic do Reseljeve ceste v znesku 1784 gld. 40 kr.

M. o. g. Žagar še pristavi, da naj se naprosi c. kr. priv. predilnica in tkalnica za primerno svoto v podporo pri zgradbi tega kanala, ki bo v prvi vsti vendar-le njej v korist. Predlog se sprejme in dopolnilni kredit se odobri.

(Večerno veselico) priredi prostovoljna požarna bramba v Begunjah na Gorenjskem 9. avgusta 1885 v gostilničnih prostorih gosp. J. Janša v Begunjah. Spored: Petje, katero preskrbi moški zbor prostovoljne požarne brambe, in tombola. Začetek ob 5. uri popoldne. Vstopnina prosta. Čisti dohodek namenjen je za napravo gasilnega orodja (nove brizgalnice). Darila se gledé dobrodelnega namena hvaležno sprejmo. — K mnogobrojni in živahni vdeležitvi vljudo vabi odbor.

(Zabavni vlak) popelje se ob Velikem Šmarnu po jako znižani voznini 14. avgusta ob 3. uri 7 min. popoldne na Dunaj; 15. avgusta pa ob 1. uri 30 min. popoldne v Trst in Benetke.

(„Slov. Gospodar“) ima uvodni članek: „Oštarije pa počitek ob nedeljah“, spisan v pravem krščanskem duhu. Bodoči teden pride na vrsto v našem listu.

(Velike vojaške vaje) tretjega vojnega kora (Gradec) bodo letos na južnem Koroškem. Začele se bodo v prvi polovici meseca septembra in se bodo k njim podala nadvojvodi Albrecht in Vil-

jem. Tudi presvitli cesar in cesarjevič Rudolf prila bodeta tje kaj.

(Pijonirski kadetski ustav) v Hainburgu sprejme tudi letos 40 gojencev, ki se bodo za častnike učili. Zahteva se dobro dovršena peta šola. Več o tem pove ravnateljstvo tega zavoda v Hainburgu.

(Franc Jožefove ustanove) na zlati renti po 300 gold. vsaka, razpisane so za bodoče šolsko leto 1885/86 po dve na vseučiliščih na Dunaji, Budapeštu in Črnicah, ter po jedno na onih v Gradcu in Zagrebu. Prošnje do 31. avgusta sprejema c. kr. ravnateljstvo c. kr. zasobnih domen v cesarskem gradu na Dunaji in naj se prošnje glasé na Njih Veličanstvo presvitlega cesarja.

(Cesarske ustanove) po 250 gold. razpisane so na kmetijski šoli v Mödlingu pri Dunaji. Prošnje do 31. avgusta ravnateljstvu ondi. Zahteva se dobro dovršena ljudska šola in pa starost 15 let. Namen poduka je umetna vrtnarija.

(Puščavnik) izvolil si je razvaline Medvedjega Gradu na Hrvatskem za bivališče. Ker so se pripovedovale po Zagrebu skrivnostne reči o tem puščavniku, podal se je nekdo iz Zagreba na razvaline tega gradu, da se sam uveri o istini. Dospelši na razvaline, je v istini našel, da stanuje tu puščavnik, a puščavnika samega ni videl; pripoveduje se, da je slednji čas izginil od tod. Obiskovalec našel je v puščavnikovem stanovanju poleg drugih reči listek, na katerem je bila v slovenščini zapisana prošnja do obiskovalcev, naj pustijo te reči, ker so njegova last, last moža, kateri je posvetil Bogu svoje življenje ter si odločil preživeti puščavniško svoje življenje na Medvedjem Gradu. Podpis na tem listku slove: „Dragotin Pelko“. Obiskovalec našel je dalje v puščavnikovem stanovanju jeden izvod „Ljubljanskega Zvona“ in slovenska pisma s pošto znamko iz Rudolfovega z naslovom: „Gosp. Dragotin Pelko, frančiškan v Zagrebu“. Puščavnik je baje še mlad; le redkoko ga je vže vidil. Domneva se, da je mladi mož blazen. („Lj. L.“)

(Vreme.) Po celi srednji Evropi barometer vstaja in je zrak lepo enakomerno razdeljen. Vsled tega je tudi gibanje njegovo — vetrovi vse skozi lahko brez prave smeri. Nebo večinoma jasno, vročina nekoliko huja, kakor včeraj. Po planinskih pokrajinah je bil v poslednjem času dež z gromom in bliskom. V Ameriki in po nekaterih otocih tihega morja imeli so hude viharje. Adrijansko morje je mirno. Gledé bodočega vremena sklepa se na lahne vetrove, večinoma jasno nebo in hudo vročino. Pa tudi hude ure se je nadjati.

Razne reči.

— V Gradci bodo osnovali namesto razpuščenega nemškega društva s pomočjo Schönererja, kateri jim vsakojake podpore pošilja novo nemško društvo: „unverfälschten deutsch-nationalen Verein“. Kaj da bo, pove že ime. Agitatorji zanj so velikošolci in veliko-nemški kričači. Vsi drugi stanovi nečejo ničesar njem o slišati.

— Umrli je škof Peitler v Vaču (Weitzen) na Ogerskem. Znan je zaradi svoje brezmejne dobrotljivosti.

— Zbor kardinalov šteje sedaj 62 udov. Od teh jih je še 28 pri življenju, katerim je papež Pij IX. škrlat podelil, 34 jih je pa že sedanji sveti oče imenoval. Razdeljeni so po narodnosti sledeče: 35 Lahov, 5 Francozev, 4 Angleži, 4 Irci, 3 Nemci, 4 Avstrijci, 2 Ogra, 2 Poljaki, 1 Amerikanec, 4 Španjolci in 2 Portugizci. Odkar nosi Leon XIII. trojnato krono, umrlo jih je 42. Najposlednji med temi je nedavno umrl kardinal Nina.

Telegrami.

Gostinec, 7. avgusta. Novica, da bi se bilo vsled razdraženosti nemškemu cesarju na slabje obrnilo, ni resnična. Ravno tak je, kakor je bil. Danes zjutraj zapustila je cesarska dvojica hōtel že ob 7. uri, kedar sta šla v cerkev, potem pa na sprehod. Povrnivša se domu, obiskal ju je nemški cesar v njunem hotelu. Pričakovala sta ga ob stopnicah, od koder sta ga spremila v sprejemno dvorano. Nemški cesar nosil je meščansko obleko. Nekoliko poprej sprejel je avstrijski cesar kardinala Fürstenberga in grofa Beusta na kratko zaslišanje. Cesarica podala se je še pred sprehodom v gorke kopeli. Današnjega kosila pri cesarju Viljemu vdeležilo se je 33 osob, med temi je bil Beust.

Gostinec, 7. avgusta. Po jako presrčnem občevanju podala so se Veličanstva iz kopelnega gradu venkaj. Cesar Viljem spremljal je avstrijsko carico za roko in ju je hotel celó doli spremiti, kar sta si pa cesar Franc Jožef in cesarica Elizabeta jako prijazno toda odločno zabranila. Pri slovesi poljubil je nemški cesar večkrat roko naši cesarici. Cesar in cesarica povrnili sta se v hōtel, nakar si je cesar razsvitljivo ogledal.

Berolin, 7. avgusta. „Nord. Allg. Ztg.“ pravi, da vedna zloraba Draždanskih škandalov za polično-narodno strankarstvo ni drugega kakor nelojalno rovanje, ki je k večem zato dobro, da se nasprotniki avstro-nemške zveze nekaj ur nad njim zabavajo. Merodajnih krogov po obeh državah se take komedije prav nič ne dotikajo.

Marseille, 7. avgusta. V poslednjih 24. urah pomrlo je 33 ljudi za kolero.

Umrli so:

2. avgusta. Jakob Stempihar, hlapec, 34 let, ulice na Grad, št. 12, otrpnenje možgan. — Anton Židan, delavec sin, 11 dni, Kurja vas, št. 18, vsled čeljustnega krča. — Jan. Branchetta, kupčevalčev sin, 10 mes., Kongresni trg, št. 7, božjast. — Jožef Šarc, hišnega posestnika sin, 6 mes., Cesta na Loko št. 16, božjast.

3. avgusta. Peter Winter, delavec, 62 let, sv. Petra cesta, št. 52, otrpnenje možgan. — Viktor Dostal, delavec sin, 4½ let, Kurja vas, št. 15, driska.

5. avgusta. Uršula Sušter, 26 let, Kravja dolina št. 6, jetika. — Franciška Ruperšek, delavka v tovarni za smodke, 17 let, Cesta v mestni log št. 3, sušica.

4. avgusta. Matevž Skrl, zidar, 52 let, Opekarska cesta št. 8, jetika.

5. avgusta. Karol Oettl, prisiljenec, 29 let, Poljanski nasip št. 50, Morbus Brighthii.

Tuji.

5. avgusta.

Pri **Matiču**: Kropf, Lenobel, Löffler, Liebmam, trgovci, z Dunaja. — Franc Richter, učitelj, s soprogo, z Dunaja. — Alojzija pl. Foscarini, posestnica iz Trsta. — G. Tociel, trgovec, s soprogo, iz Reke. — G. Morpurgo, trgovec, z družino, iz Gorice. — E. Jarolinek, rudarski inženir, iz Zagorja.

Pri **Slonu**: P. Kulakowsky, vseučilišni profesor, iz Varšave. — V. Vojtechowsky, uradnik; Pavel Gunder, župnik, z Dunaja. — Adolf Fajdiga, inženir, iz Trsta. — Franc Marotti, trgovec, iz Kastve. — Franc Cukjati, trgovec, iz St. Gottharta.

Pri **Južnem kolodvoru**: Barbogat, zasebnica, iz Genfa. — Jurij Selner, likvidator kreditne banke, s soprogo, z Dunaja. — Martin Paul, tehnikar, z Dunaja. — J. Klein, zasebnik, z družino, iz Pečuha.

Pri **Avstrijskem caru**: Franc Mayer, jurist; A. Michel in Jakob Kral, dijaka, z Dunaja. — Rudolf Schütz, dijak, iz Lesece.

Pri **Virantu**: P. Montanelli, uradnik, z družino, iz Trsta. — Basquar, zasebnik, s soprogo, iz Žužemberka. — Franc Kovač, učitelj, iz Zatičine.

Dunajska borza.

(Telegrafočno poročilo.)

7. avgusta.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 60 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 35 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ 05 „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 50 „
Akcije avstr.-ogerske banke	879 „ — „
Kreditne akcije	282 „ — „
London	125 „ 40 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 94 „
Ces. cekini	5 „ 91 „
Nemške marke	61 „ 45 „

V „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani je dobiti:

DUHOVNO PASTIRSTVO.

Slovenskim bogoslovcem in mašnikom

spisal

(6)

Anton Zupančič,

profesor pastirstva.

I. del (oseba pastirjeva, homiletika, katehetika) stane 1 gl. 20 kr., po pošti 1 gl. 30 kr.

II. del (splošnja liturgika, ljudske pobožnosti, brevijar, sv. maša) velja 95 kr., po pošti 1 gl. 5 kr.

III. del (sv. zakramenti) velja 1 gl. 5 kr., po pošti 1 gl. 15 kr.

Dovršni zvezek še izide.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.